

125 ÉVE SZÜLETETT HILSCHER REZSŐ – KOSZORÚZÁS FERGE ZSUZSÁVAL

Születésének 125. évfordulóján a Hilscher Rezső Szociálpolitikai Egyesület megkoszorúzta az egyesület 1890. január 18-án született névadójának a Farkasréti temetőben található sírját.

Az esős napok utáni szép időben Hegyesi Gábor elnök köszöntötte a család és az egyesület képviselőit, és felkérte Ferge Zsuzsát, az egyesület örökös tiszteletbeli elnökét emlékező beszédének megtartására.

Ferge Zsuzsa visszaemlékezett arra az időre és élményre, amikor – Gayer Anikó és Hegyesi Gábor közvetítésével – megismerte az addigra teljesen elfelejtett Hilscher Rezső gondolatait. Hilscher Rezső 1928-ban írt „Bevezetése” jóval megelőlegezte a Beveridge-terv alapgondolatait, a szerző elméleti tudása, gyakorlati munkássága, a legkisebb jogi és ténybeli részletek pontos ismerete máig tiszteletet ébresztenek. Már az 1917-ben indított, csak öt számot megélt Szegényügyi Szemlében ott van ez a hihetetlen, tudásból és felháborodásból építkező társadalom- és államkritika, ami nem ismer kis ügyeket, csak kiszolgáltatott csoportokat. Hilscher a szociálpolitikát mindig társadalmi összefüggéseiben vizsgálja, ami gondolatait máig érvényessé teszi. Ennek alátámasztására Ferge Zsuzsa néhány válogatott idézetet emelt ki a *Bevezetés*ből.

„A gazdasági életnek, szorosabban véve: a termelésnek célja az, hogy a társadalom szükséglet kielégítését az egész társadalomra nézve, a legelőnyösebben biztosítsa, tehát közcél. A termelés ezt a közérdekű célzatát elvesztette, az emberi cselekedetek irányításában uralomra jutott önzés behatása folytán és végeredményben magáncéllá vált és arra épült fel, hogy a társadalmat az egyén, vagy egyének csoportja érdekében kizsákmányolja. Ha az emberi társadalom nem az (erkölcsi, szellemi, gazdasági) szolidaritás alapján jött volna létre, létrejötteként semmi értelme nem lenne.”

Ez a megjegyzés már a későbbi fontos munkája, a *Tőke és munka békéje* előfutárának is tekinthető – idealista rendszerkritikaként, emelte ki Ferge Zsuzsa.

„A szociális kérdés nem csupán egy társadalmi csoport, hanem az egész társadalom problémája és értjük alatta a társadalomban élő egyeseknek, vagy csoportoknak megakadályozottságát, vagy az evvel való fenyegetett voltát olyan nivójú erkölcsi, szellemi és fizikai élet kielégésében, amelyhez minden embernek, társadalmi tagjánál fogva, joga van.”

Milyen modern gondolat! A „társadalmi tagsághoz” kötött jogosultságok eszméje majd a jóléti állam megalapozásának lesz központi kategóriája. Ha Hilscher Rezső Nyugat-Európában élt volna, világhírű társadalomtudósként beszélnék ma róla – jegyezte meg a szónok.

„A szociálpolitika, bár külön, önálló tudomány, felöleli az élet valamennyi viszonylatát és igen sovány lenne az az eredmény, amely külön csupán a külön szociálpolitikai intézmények eredményeiben mutatkoznék meg, hiszen a szociálpolitikai célzatnak benne kell lennie valamennyi törvényben, valamennyi törvényes intézkedésben, hogy nagy távlatokat mondjunk: az adópolitikában éppen úgy, mint a vízrendészetben, vagy az igazságszolgáltatásban.”

Itt nem kevesebbet fogalmaz meg Hilscher Rezső, mint amit magam társadalompolitikának neveztem – egy átfogó értékrend tételezésével, amit a szakpolitikák bontanak le – ismerte el Hilscher Rezső elméletalkotó jelentőségét Ferge Zsuzsa.

S végül – mit mond Hilscher a szociális problémák oldásáról, kezeléséről?

„A szegényügy abban a formájában, amelyben ma mindenütt szerepel, a szociálpolitikával merev ellentétben áll. A szociálpolitika, ha tökéletes berendezkedésű, elsorvasztja, elpusztítja, feleslegessé teszi a szegényügyet. Az a körülmény, hogy szegényügy van, hogy szegényügyre még szükség van, az emberiség szégyene.”

S ugyanez mondható el a jótékonyaságról is – idézte tovább Hilscher gondolatait Ferge Zsuzsa. Azért kell még jótékonyaság, mert nincsen átfogó szociálpolitika. Jobb, mint a semmi, de nem lehet rá építeni. E hiány tehet a gyerekszegénységről is, aminek a legnagyobb bűne, ha 16 éven aluliakat bíróság elé citálnak! Olvassunk többet Hilschert! – fejezte be szép emlékező beszédét Ferge Zsuzsa.

Ez után a jelenlevők közösen helyezték el az egyesület 10 szál fehér rózsával díszített koszorúját a sírra, amin még ott nyíltak a család születésnap emlékvirágai. Szép szimbóluma ez annak, hogy a család és a szakma közös nagy értéke és feladata dr. Hilscher Rezső személyes emlékének és életművének az őrzése és ápolása!

Lejegyezte Hegyesi Gábor